

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMANE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația:
CLUJ.
Strada Iuliu Maniu Nr. 36

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
Abonament: 150 Lei la an.

Redactor responsabil:
Dr. SEBASTIAN STANCA
Telefon 13-74

Cuvântarea

P. S. Sale episcopului nostru Nicolae

rostită Luni d. a. la festivitățile din Vidra de sus
la casa lui Avram Iancu

**Sire, Majestățile Voastre
și Altețele Voastre Regale,**

Ciasul în care Majestatea Voastră ați luat hotărârea de a vă lega cu întreaga ființa de soartea Țării românești, a fost un ceas plin de noroc pentru întreg neamul românesc.

Intrat acum zece ani în moștenirea neuitatului înțelept Rege-Carol unchiu al Majestății Voastre, în clipe de grea cumpănă ați împărtășit cu poporul nostru toate durerile războiului ca pe urmă să secerăm cu toții roadele binecuvântate ale desrobirii noastre.

Majestatea Voastră ați înfăptuit întregirea neamului în hotarele etnice și ați adus în lungul și latul țării întregite cuvântul de respect și de ordine pentru consolidarea operei mărețe.

Între multele fapte mărețe cari vor împodobi cele mai frumoase pagini din istoria neamului nostru, socotim și actul generos, ce îl îndepliniți Majestatea Voastră împreună cu Majestatea Sa Regina și cu întreaga Casa Domnitoare la Casața modestă unde a văzut lumina zilei acum 100 de ani eroul nostru național Avram Iancu.

Casa aceasta sfințită prin nașterea celui mai mare erou al zilelor de atunci și sfințită prin prezența Majestății Voastre și prin invocarea Duhului Sfânt de către noi, va fi un loc de peregrinaj, pentru cei ce doresc să se inspire de virtuțile marilor înaintași, de dragostea de neam și lege cum și loc de întărire în patriotism pentru toți românii, chemați să aibă un rol în viața națională și culturală a poporului nostru.

Aici pot vedea și sufletul curat și mare al acestui fiu al munților noștri pe Eroul legendar al Ardealului care în anii furtunoși dela 1848-1849 a eșit la iveală cu atâta putere încât devenise centrul tuturor aspirațiilor naționale, idealul contemporanilor, hotărâți să scuture jugul secular, care strivea și trupul și sufletul poporului ținut în lanțurile robiei.

A căzut eroul dar ideea desrobirii n'a murit cu el. Armata română și viteazul ei-Capitan au scos sabia la timp ca să prăznuim zilele frumoase de azi.

Revoluția din 1848 e preludiul războiului de desrobire al Majestății Voastre. Avram Iancu e o figurăepică în istoria neamului românesc.

Este prea adevărat, că timpul de 6 ani nu este suficient pentru a vindeca toate ranele seculare. Dar chiar și numai în acest scurt timp s'a făcut mult-foarte mult pentru cultura poporului din acest ținut prin înființarea școalelor românești din Câmpeni, Abrud, și Baia de Arieș, cari școale vor răspândi mai multă lumină, pe acele plaiuri date uitărei-de stăpâni vitregi din trecut.

Între instituțiile de bine facere socotim spitalele și orfelinele din acest ținut create cu ajutor de stat, socotim și reînvierea Episcopiei Vadului, care sub stăpânirile trecute ar fi rămas îngropată încă multe veacuri.

Pe terenul economic avem bune și întemeiate nădejdi de îndreptare.

S'a înființat industria aurului, cu capital românesc, cu funcționari și ingineri români industria lemnului cu pădurile și pășunile statului vor trece succesiv în folosul moșterilor noștri, cari trebuie să rămână pe aceste plaiuri-trecând numai surplusul de popor ca coloniști spre granițele de vest, unde vor fi tot atâtea sentinele credincioase și apărători ai pământului și ai legii strămoșești.

Glasul arhanghelilor ce îl incunjură pe eroul nostru național în mormântul dela Tebea va fi vestit despre zorile zilelor fericite, cari s'au revărsat asupra munților

noștri și el doarme liniștit somnul cel de veci, aflând că s'a prăbușit o împărăție clădită pe nisip, o aristocrație care n'a înțeles nici odată glasul vremilor pe cari le-a trait, și a înviat pentru poporul românesc dreptatea, pentru care el a luptat și triumfat libertatea pentru care el a murit moarte de martir.

Fiți bine cuvântați Majestatea Voastră mălțatul și iubitul nostru Rege, fie slavita Majestatea Sa Regina noastră, adevărată crăiasa din povești, cu întreaga Casa Domnitoare pentru toate binefacerile câte ne-ați făcut nouă, poporului nostru desmoștenit, și bisericei noastre până eri umilită, spre mărirea lui Dumnezeu și spre cinstea cu care Va împodobit cel de Sus-învrednicindu-Vă a purta încă multă vreme și mulți ani fericiți coroana iubirei de Părinți ai celei mai binecuvântate țări din mijlocul Europei.

Poporul român declară solemn de a se face zid în jurul tronului Majestății Voastre, simbolul celor mai înalte aspirațiuni ale neamului românesc, asigurăm pe Majestatea Voastră că în acest colț de pământ aflați cel mai credincios popor al țării și cel mai puternic stâlp al Dinastiei române.

Trăiască Majestatea Sa Regele, Trăiască Majestatea Sa Regina. . .

Trăiască dinastia română și întreagă Casa Domnitoare.

Festivitățile pentru comemorarea centenariului lui Avram Iancu

Una dintre cele mai mărețe sărbători s'a prăznuit în munții lui Avram Iancu de Sâmbătă până Marți în săptămâna aceasta. Comemorarea centenariului dela nașterea marelui erou al revoluției dela 1848 a fost un praznic sfânt, la care a alergat toată suflarea românească în frunte cu M. Lor Regele și Regina, casa domnitoare și guvernul țării. Împreună cu „Asociațiunea” care a aranjat aceste serbări în cadrele adunării sale generale festive, toată lumea românească — a înțeles — că

lui Avram Iancu ise cuvine tributul celei mai sfinte și curate venerațiuni ca unuia dintru cei mai mari eroi ai idealului național care a luminat cărările neamului nostru veacuri dearândul.

Întreagă serbarea dela Tebea până la Cluj s'a desvoltat într'un fast neobicinuit și a luat caracterul unui praznic sfânt, la care a vibrat sufletul neamului nostru întreg.

Iubiții noștri Suverani, membrii guvernului, țărâ-nimea, întregul neam românesc a adus tremurând

de emoție priosul de recunoștință, pietate și glorie amintirii marelui și tragicul viteaz al românismului.

Umbra îndurerată și rătăcitoare a lui Avram Iancu și-a găsit astăzi odihna în somptuosul așezământ al înlăptuirii idealului național, și mângăierea mult căutăată în emoția și slava prin care urmașii i-au cinstit amintirea.

La Baia de Criș

Serbările s'au început Sâmbătă după prânz în Baia de Criș.

Orășelul acesta unde până mai ieri se încuibasa atâtă șovonism unguresc, a avut pentru întâia dată bucuria, să asiste la una dintre cele mai românești serbări, visate de româncea din părțile acestea. Ceeace înainte cu un deceniu era numai un ideal, astăzi a devenit o fericită realitate, care a umplut de un entuziasm sincer toate inimile, cari simt românește.

Cei dinlăi oaspeți au fost întâmpinați cu cuvinte călduroase de dl Dr. Nerva Oncu directorul despărțământului și dl Dr. Gheorghe Dubieș prefectul județului Hunedoara, cărora lea răspuns I. P. S. metropolitul Nicolae al Ardealului, schițând în câteva cuvinte marea însemnătate a zilei pentru armonia sufletească a tuturor pentru binele obșteșc și propășirea patriei.

La orele 5 oaspeții au făcut un pelerinaj la momântul lui Avram Iancu la Tebea. Președintele „Asociațiunii” a depus o frumoasă coroană din frunză de stejar cu panglici tricolore, pe crucea de piatră a marelui erou, însoțind gestul acesta pios de o frumoasă cuvântare. A vorbit apoi dl prof. univ. Dr. Ion Lupaș scotând la iveala colaborarea în timpuri grele a credinții strămoșești, reprezentată la 1848 de Șaguna, cu adâncul cuvânt al înțelepciunii lui Simeon Bărnuțiu și spada vitejească a eroicului Iancu. Aceste trei forțe unite au dat suflet de viață poporului român din toate părțile.

Mormintele celor doi eroi precum și ale celorlalți 72, morți în luptele dela Tisa, pentru desăvârșirea idealului nostru, proiectată la 1848 au fost și ele împodobite cu flori, drept recunoștință a unui neam, care știe să-și cinstească eroii.

Seara la orele 8, profesorul Oprean dela Cluj, a ținut o conferință instructivă despre evenimentele din 1848.

Duminecă dimineața la 8 ore s'a servit un prastas din partea prot. P. Piso și a preotului local dând răspunsurile corul studenților Crișeni. A vorbit apoi d-l Moldovanu din partea Asociați-

unei dl ministru Lapedatu și d-l Vasile Goldiș. Amândoi vorbitorii au descoperit în cuvântări entuziaste trecutul eroic al marelui dispărut, care astăzi este așezat pe tronul eternității.

Cu acest prilej s'a desvelit o placă comemorativă pe casa în care a murit Iancu la 1872.

La Tebea

La ora 10 sosește trenul regal și cel ministerial la halta „Avram Iancu” inaugurată cu această ocazie. Maiest. Sa Regele și Regina au fost întâmpinați de prefectul județului. Dela gară până la cimitir s'a improvisat o cale de triumf cu steaguri, covoare și flori.

La umbra falnicului gorun al lui Horea, ale cărui bătrânețe au fost întărite cu un stâlp puternic de beton turnat se ridică o impunătoare tribună pentru Auguștii oaspeți. Se începe apoi serviciul divin săvârșit de I. P. S. Sa Metropolitul Nicolae, asistat de 12 preoți. Răspunsurile liturgice au fost date de corul studenției universitare din Cluj.

După serviciul divin I. P. S. Sa a rostit o înălțătoare cuvântare, din care s'a depriat rolul glorios al marelui erou pentru emanciparea neamului românesc de pretutindeni și închee cu o omagială binecuvântare la adresa *gloriosului Domnitor*, care după ce a prezidat jertfele mari ale înlăptuirii idealului național, a venit să recunoască și pe ale vitejilor legionari al biruinții trecutului nostru.

A urcat apoi la tribună d-l Alexandru Lăpădatu, ministrul cultelor și artelor, care în vorbirea sa documentată, ca om de specialitate a făcut istoricul evenimentelor dela 1848, reliefând cu deplină competență rezultatele politice și culturale obținute de vitejia Moșilor din Munții Apuseni, conduși de inimosul lor comandant.

În numele tinerimei universitare a vorbit studentul Buta, un tinăr însuflețit, care cu cuvântul său tineresc a știut să dea evenimentelor de atunci importanța cuvenită și să stăruie asupra rolului ce-l are studențimea în slăvirea trecutului și pregătirea sufletească a viitorului.

M. Sa Regina a împodobit cu flori mormântul lui Iancu și al celor doi tribuni, precum și cele 72 de gropi proaspete, cari adăposteau osemintele eroilor dela Tisa, iar M. Sa Regele a atârnat cu mâna proprie o decorație pe pieptul unul veteran al revoluției din 48, contimporan al lui Iancu, un bătrân de 98 de ani.

Suveranii au plecat apoi în automobil la Bzia de Criș unde s'au oprit în fața bustului lui Iancu și

a casei, pe care s'a pus placa comemorativă. După ce s'au înapoiat la Tebea în pavilionul ce s'a construit lângă cimitir a avut loc prânzul. Sătenii au luat masa pe pașiștea din jurul pavilionului.

La masa regală au participat toți oaspeții. Cu această ocazie d. ministru I. Brătianu, a rostit o înălțătoare cuvântare.

A răspuns apoi Maiestatea Regele cu următoarea cuvântare :

„Cu înaltă însuflețire am venit împreună cu Familia Mea, spre a Mă închina în jurul legendarului gorun al lui Horia, la mormântul lui Iancu. Mi-a fost dat Mie, întâiul Rege al României-Mari, să vin aici să consfințesc închierea unui lung și dureros proces istoric, în care era vorba de revizuirea unor drepturi elementare de demnitate națională.

Am venit în această regiune unde trăiește un popor, care dăduse pe vremuri atâția generali, ostași, ba și un Mare Rege. Ai murit chinuit pe roată tu Horia, iar tu Iancu, ai închis ochii rătăcit pe drumuri, plângând singur cu fluierul tău, fiindcă îți vedeai zădărnicele visurile tale și totuși jertfa ta era sfântă, pentru că idealul tău este îndeplinit. Faptele au rămas, căci apa trece, pietrele român.

Atâtea veacuri n'au putut să șteargă de pe fața voastră durerile suferite și eroismul de pe vremuri, cari își așteaptă o bunăstare binemeritată. Știu câte greutateți ați îndurat, de aceea vă este pe deplin asigurată recunoștința și ajutorul nostru. Tocmai precum la Putna, la mormântul lui Ștefan cel Mare, tot astfel și aci, în fața acestor eroi ai Munților Apuseni, mă îndrept către toți să se gândească stăruiitor la greaua răspundere ce o avem de a fi cinstitori ai jertfelor pentru dobândirea drepturilor noastre naționale, pentru îndeplinirea destinelor țării“

Pe urmă Suveranii, Prințul Moștenitor, Prințesele, amiralul Beatty și toți membrii guvernului urmași de mare parte a publicului, au plecat în automobile la Câmpeni, fiind primiți în fiecare

comună de toată populația adunată sub arcurile de triumf, cu multă însuflețire și dragostea.

La câmpeni.

Orașul a îmbrăcat încă de ieri haina de sărbătoare. Din zori de zi a început să sosească o lume imensă la festivități. Au sosit de cu seară încă I. P. S. metropolit Primat Miron Cristea, P. S. S. episcopul nostru Nicolae cu suita sa și cu corul episcopiei. De dimineață s'a făcut serviciu divin la biserica noastră ortodoxă, început cu sfințirea celor trei clopote noi. Sfințirea a fost săvârșită de I. P. S. Mitropolitul primat și de P. S. S. Episcopul nostru Nicolae dând răspunsurile corul Episcopiei din Cluj. Slujba a fost emoționantă, participând un mare număr de credincioși. Clopotele au fost cumpărate cu 200.000 lei din colecta făcută între credincioșii parohiei.

Biserica încă a fost din nou împodobită cu pozoaba de care a fost despolată în 1916.

Pe urmă sa oficiat Sf. Liturgie ca o solemnitate deosebită, de cătră P. S. S. episcopul nostru Nicolae asistat de mai mulți protopopi și preoți și doi diaconi. Răspunsurile le-a dat corul episcopiei sub conducerea diin Vasile Petrascu. La sfârșitul serviciului divin P. S. S. episcopul a rostit o calduroasă și foarte instructivă cuvântare, tratând despre iubirea desinteresată de biserică și neam, de care au dat dovadă acum mai apropiat câmpănarilor, cari au împodobit biserica cu clopotele cele nouă, iar în trecutul prăznuit azi, Avram Iancu și tribunii munților Apuseni în fruntea acestei brave populațiuni. P. S. Sa arată cu multă căldură meritele lui Iancu și a generațiilor trecute, și îndemnurile acestor pilde pentru ziua de azi. Nu vom fi atins idealul lui Iancu până ce nu vom fi deplin stăpâni în țara aceasta, și la sate și la orașe. Iar la acest rezultat nu putem ajunge decât prin *invățătură*. Îndeamnă poporul să și dea copiii la școală și la meserii, spunând că școlile profesionale din Abrud, Zlatna, Roșia și Baia de Arieș, trebuie să fie pline de copii moșilor. Îndeamnă poporul să scoată din mijlocul vieții sociale pe acele uscături dintre noi cari dau ajutor streinilor pentru a ținea și pe mai departe pe popor în robie.

În vremea aceasta s'a făcut serviciu divin și la biserica gr. catolica din loc, care a fost sfințită de metropolitul Blajului Dr. Vasile Suciu.

După serviciul divin publicul a vizitat expoziția industriei de lemn și a producției miniere din Munții apuseni, aranjate în doua săli mari ale băncii „Doina“. Au fost expuse tradiționalele doniți și ciubare, în

toate execuțiile. Lucrate cu gust și cu deosebit simț artistic, obiecte lucrate în satele Certeje, Scărișoara, Neagra și Albac, se înșirau donite, donicioare decorate cu pirogravuri, șteanduri, ciubare de deosebite mărimi, tulpice de brad, vestitele buciume ale moșilor și o moară în miniatură. În cealaltă sală au fost aranjate cu deosebită pricepere deosebită soiuri de minerale, cristale cari arată bogăția ce zace încă în teritoriul comunelor: Abrud, Roșia, Buciumani, Baia de Arieș și râul Arieș.

Școala de arte și meserii din Zlatna a expus obiecte din aragonit și alabastru, lucrate cu mult gust, de o deosebită frumusețe.

Tot în timpul acesta a ținut și partidul național o sedință aparte pentru comemorarea lui Avram Iancu, dând acestui act un caracter politic. Au ținut cuvântări domnii Iuliu Maniu, Iosif Gomboș, I. Lupăș I. Agârbiceanu și Voicu Nișescu.

Dumineca la 4 d. a. au sosit la Câmpeni Suvranii cu suita lor însoțiți de un lung șir de automobile, în cari se aflau invitații oficiali, dnii generali comandanți ai corpurilor de armată, ministri și I. P. S. metropoliit Nicolae al Ardealului, I. P. S. arhiepiscop Gurie al Basarabiei și P. S. episcop Lucian al Romanului.

Oaspeții au fost salutați cu ovații din partea mulțimii adunate la porțile triumfale.

La ora 6 sa ținut ședința festiva a „Asociațiunei” subt presiđiul M. S. Regelui în fața unui public numeros, care a umplut până la ultimul loc sala uriașă construită anume spre acest scop.

Ședința festivă o deschide d. Vasile Goldiș, președintele Asociațiunii, atătând că lupta dusă de Iancu pentru dreptate a fost implicit o luptă pentru umanitate și pentru aceea „Astra” trebuie să-l comemoreze nu numai ca pe-un erou național.

„Se împlinește 100 ani, dela nașterea croului și suntem fericiți să putem sărbători această dată, în împrejurările de azi, când visul lui s'a împlinit. Fericit poporul care are morminte, în fața cărora să se poată închina, căci mai mult trăesc națiunile prin morții lor.

În fruntea acestora stă Avram Iancu. Ne închinăm cu clevie în fața lui și tragem nădejdea că acest popor, care are oameni de talia lui Iancu, cu care să se mândrească, va trăi veșnic”.

În cuvântul apoi M. S. Regele spunând următoarele:

Din toată inima vă mulțumesc pentru călduroasele cuvinte cu cari Ne întâmpi-

nați la ședința „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” și la rândul Meu salut pe toți membrii Asociațiunii, mulțumind pentru dragostea cu care sunt înconjurat. Într'un timp fericit ați orânduit aici odată cu centenarul lui Avram Iancu cinstirea bărbatilor cari și-au dat viața pentru neamul românesc.

Cunosc Asociațiunea și menirea ei. Prin vitregia fostelor stăpâniri poporul românesc a rămas în urma altor neamuri și numai prin preoțime și cărturari a putut înjgheba câte — un focar de cultură.

În șaiszeci de ani de existență Asociațiunea a îndeplinit un important rol cultural. Muzeul dela Sibiu și Biblioteca sa foarte bogată au răspândit cultura în toate unghiurile Ardealului.

Astăzi când stă un câmp liber în fața noastră, trebuie să aducem cultura românească acolo unde o îndreptățeste să fie calitățile alese ale poporului român. Alături de Liga Culturală care lucrează sub Conducerea marelui nostru istoric, alături de Fundațiunea înființată de inbitul Nostru Fiu (Urale prelungite!) cred că veți lucra mână în mână pentru răspândirea culturii în straturile largi ale poporului. Conduce etnografice cu costumele frumoase și dansurile naționale pe cari le-am văzut astă primăvară la București, răscolesc în inimile noastre cele mai adânci sentimente de frăție și de dragoste.

Din acest prilej al ședinței, când am fost înconjurat cu atâta dragoste sinceră, donez 100,000 de lei, din cari să se înființeze un fond cu numele Meu, pentru ajutorarea celor cari vor să învețe meseriile.

Vă doresc spor la muncă!

Cuvintele M. S. Regelui au fost acoperite cu ovații nesfârșite de întreaga asistență în picioare. A urmat interesanta și documentata conferință a dlui prof. univ. dr. Silviu Dragomir, despre

Avram Iancu. Auditorul a putut afla adevărurile istorice cele mai sigure asupra marelui personalități a eroului nostru național din epoca deșteptării 1848/49 și cu elocința bazată pe dovezi istorice, cari nu se pot răsturna, conferențiarul a reușit să fină încordată atențiunea tuturor.

Rostită cu convinge, cu căldură și cu o frumoasă dicțiune, conferența dlui S. Dragomir a fost o sinceră închinare adusă Craiului Munților din partea științei istorice române.

A rostit apoi o frumoasă cuvântare I. P. S. metropolitul primat Miron Cristea. Numește munții apuseni „vulcanul conștiinței naționale” și arată că nicăiri conștiința națională n'a fost mai impetuoașă ca aici. Biserica românească se mândrește cu luptele acestea de sub comanda lui Avram Iancu, mai ales că ele au fost duse și de preoți. Poate spada va fi înlocuită cândva cu alte mijloace spune I. P. S., dar crucea vom păstra-o.

I. P. S. Sa arată apoi că grație legilor de unificare și reformei agrare situația materială s'a îmbunătățit mult, însă e un mare păcat, și lucru acesta ne îngrijorează mult, că codrii noștri au ajuns pe mâini străine și nu la minorități, ci la străini veniți din toată lumea.

„Munții noștri-s de aur plini
Noi tot stugi pe la străini”.

I. P. S. Încheie cu un apel la unirea tuturor.

Urmează I. P. S. Sa mitropolitul Vasile al Blajului, care arată că Avram Iancu a fost părintele și sfințitorul multor generații de români.

I. P. S. Sa arhiepiscopul Gurie salută Astra în numele Basarabiei invitându-o și în Basarabia unde să aducă multă cultură, cu care să se înlocuiască prea multa politică de acolo.

Șirul cuvântărilor îl încheie dl Octavian Goga, care în numele Academiei române rostește o vorbire magistrală de-o frumusețe fără pereche.

D-l Octavian Goga, primit cu aplauze, face o caracterizare poetică a personalității și temperamentului eroului Avram Iancu și spune, că o justiție implacabilă l'a răzbunat acum, când s'a înfăptuit România-Mare și când Regele tuturor românilor vine ca să i se închine. D-sa stăruie asupra momentelor din tragedia lui Iancu dela sfârșitul vieții.

Splendida cuvântare a fost acoperită de aplauze entuziaste iar d-l Goga a fost ovaționat de întreaga asistență.

Ședința a fost apoi închisă în cuvinte bine simțite de d-l Vasile Goldiș.

După încheierea președintelui care a mulțumit

încă odată M. Regelui pentru onoarea făcută lumea a ovaționat îndelung pe M. S. Regele și Regina, cu întreaga Familie Regală.

Seara artiștii din București au reprezentat piesa „Doamna Munților” a d-lui I. U. Soricu, în rolul titular cu d-na Olimpia Bârsan. Asistat întreaga Familie Regală, miniștri, prelații bisericești, amiral englez Beaty cu familia și o mulțime mare de oaspeți.

Pe muntele Găina

Luni dimineța Suveranii cu familia regală au plecat spre Vidra, însoțiți de vreo 50 automobile cu notabilități și multă lume cu alte vehicule.

La Vidra aștepta multimea țărănilor din toate satele din județ.

În clipa când Maiestățile lor au coborât din automobile o ploaie de flori aruncate din toate părțile au căzut asupra lor, iar uralele miilor de țărani păreau un uragan care nu se mai termina.

Aici s'a format un cortegiu de călăreți în frunte cu M. S. Regele, A. Lor regale principele Carol și principesa Ileana, iar M. S. Regina a avut la dispoziție un frumos cărucior de munte. O mare parte din public a făcut drumul de 3 ore pe jos pe șoseaua construită anumă. În vârful muntelui s'a ridicat o troiță de peatră în amintirea lui Iancu. Crucea aceasta fost sfințită. Slujba religioasă a fost oficiată de I. P. S. Mitropolitul Primat, Episcopul nostru Nicolae și P. S. Sa Episcopul Lucian asistați de mai mulți preoți și de corul episcopiei noastre.

La oră 12 a început solemnitatea botezării batalionului 5 de vânători cu numele „Avram Iancu”. Solemnitatea o deschide d-l general Mărdărescu, ministrul de război, care de cetire decretului regal prin care Batalionul 5 de vânători capătă numele de „Avram Iancu”.

După d-l ministru de războiu M. S. Regele rostește următoarea concisă și inflăcărată cuvântare:

Ostași,

„Cinstea care vi se face astăzi, când batalionul D.-voastră capătă numele celui mai mare erou național, trebuie să vă umple sufletele de mândrie.

Sunt sigur că veți ști să purtați cu demnitate numele acestui erou — care trebuie să vă fie un continuu îndemn spre fapte mari și frumoase. Am avut, și voi avea totdeauna cea mai mare încredere în armata noastră, care prin faptele ei de arme și prin sufletul măreț ce o animează

a știut să câștige respectul întregii lumi.

Vă felicit pentru onoarea ce vi s'a făcut și sunt sigur că veți purta cu cinste numele marelui Avram Iancu."

Cuvântarea M. S. Regelui a fost acoperită de aplauze și uralele celor asistenți.

Di general ministru de război Mărdărescu ține apoi o alocuție înflăcărată soldaților chemându-i ca nici un moment să nu peardă din vedere că vrednicia ostașului de astăzi trebuie pururea să se găsească la înălțimea vredniciei aceluia al cărui nume îl poartă de azi înainte.

A urmat apoi o masă câmpenească, la care au luat parte Suveranii și poporul. S'a încins o mare horă la care s'a alăturat Regina, Principesa Ileana și Principele Carol, și toată lumea prezentă.

Amiralul Beaty, comandantul general al flotei engleze care împreună cu doamna și domnișora au luat parte la joc, s'a adresat cu următoarele cuvinte dlui prim-ministru Brătianu, văzând entuziasmul care acea acolo și aceea admirabilă înfrățire între Țărani, Suverani și conducători:

"N'am crezut că am să văd vre-odată ceea ce văd acum. Fericit rege și fericit popor!"

La ora 3 tot publicul s'a coborât la Vidra, la casalui Iancu.

La Vidra de sus

Aci așteptau sosirea Familiei Regale cel puțin 40—50 mii de țărani așezați pe dealul din fața casei lui Iancu, formând un imens și admirabil amfiteatru. Sosirea Maiestăților Lor a fost primită cu nesfârșite urale.

În fața casei lui Iancu a fost așezată o masă în jurul căreia se aflau P. S. S. Episcopul nostru Nicolae asistat de 12 preoți.

S'a oficiat o slujbă religioasă după care P. S. S. Episcopul rostește cuvântarea pe care o dăm în fruntea gazetei noastre.

După P. S. Sa rostește dl Vasile Goldiș în numele Asociațiunii următoarea cuvântare:

Sire! Prea Mărită Doamnă,

Casa aceasta, în care vulturul munților — Iancu — a văzut pentru prima oară lumina zilei, va rămânea pentru neamul românesc o biserică de închinare. Aci s'a născut copilul bălai și cu ochi albaștri care a fost sortit să aprindă și să poarte făclia desrobirei noastre în Ardeal.

Slăvit va fi deapururi acest cuib de vultur, și va rămânea un izvor nesecat de hotărâri vitejești și de dogme naționale.

Până acum acest cuib al lui Iancu a fost solitar. De azi înainte a mai primit doi tovarăși și anume: muzeul lui Avram Iancu și al revoluției dela 1848 și Casa națională a Moșilor înscrită deja cu o frumoasă bibliotecă.

Mulțumesc dlui Ministru al Cultelor Al. Lapedatu, care ca întotdeauna cu multă dragoste de neam a pus la dispoziție sume foarte mari de bani pentru reușita serbărilor și pentru clădirea muzeului și a Casei Naționale.

Aceste clădiri ca și case trec toate în proprietatea Asociației, iar eu ca președinte al ei le predau dlui Candid David, președintele despărțământului Abrud al Aștrii.

Mulțumesc M. S. Regelui care cu atâta dragoste ne-a însoțit pretutindeni în acest pelerinaj.

Răspunde dl Dr. Candid David, care asigură că va îngriji cu râvnă ca aceste locașuri să-și poată îndeplini rolul de educație națională și culturală pe care îl au.

A urmat vizitarea muzeului, după care Maiestățile Lor împreună cu toată asistența în uralele mulțimei au părăsit Vidra îndreptându-se prin Câmpeni la Turda.

Aci M. S. Regele a depus o coroană pe mormântul lui Mihai Viteazul după care a plecat spre gara Turda, unde a petrecut noaptea în trenul regal staționat acolo.

La Cluj

Plecați spre a eterniza și în acest oraș amintirea eroului național dela 48, Augustii noștri Suverani, împreună cu întreaga Familie Regală, au sosit Marți dimineața în trenul regal la Cluj. În gara frumoasă pavoazată cu drapel, flori și frunză verde a eșit întru întâmpinarea Suveranilor toată elita orașului, în frunte cu miniștri, generalii, armatei, prefectura județului primăria orașului, I. P. S. metropolii noștri Miron Cristea, I. P. S. metropolit Nicolae al Ardealului arhiepiscop Gurie al Basarabiei, P. S. episcopi Nicolae al Clujului, Roman al Orădiei mari și Lucian al Romanului, toate autoritățile civile, reprezentanții tuturor confensiunilor și o frumoasă cunună de dame toate îmbrăcate în splendide costume românești.

Sosirea trenului este întâmpinată cu imnul regal cântat de muzica militară.

După salutul dlui Ion I. C. Brăteanu, dl Oct. Utalea oferă Suveranilor tradiționala pâine și sare, urându-Le „Bun venit“.

După ce M. S. Regele trecând în revistă trupele din piața gărei, se formează un impunător cortegiu, îndreptându-se spre primărie.

În tot lungul drumului, pe calea Regele Ferdinand și în piața Unirei, o imensă lume staționa. Toate casele erau frumos împodobite cu steaguri și scorțuri, dând impresia de sărbătoresc. Cortejul Regal a fost întâmpinat în tot lungul parcursului cu nesfârșite și însuflețite urale.

La ora 11 s'a început în sala festivă a primăriei recepția delegațiilor diferitelor autorități. La locul întâi se prezintă în fața Suveranilor clerul bisericii ortodoxe, 65 preoți în frunte cu 6 arhierii. În cuvântul P. S. S. episcopul Nicolae în cuvinte elogioase îalmăcește sentimentele de grațitudine și supunere amagiială față de iubiiții noștri suverani.

P. S. Sa a rostit următoarea cuvântre:

Biserica ortodoxă din întreg cuprinsul țării își ține de sfântă datorință a se prezenta înaintea Majestaților Voastre pentru de a vă exprima întreg devotamentul și a vă asigura de sentimentele de profundă loialitate, de cari este pătrunsă pentru primul Rege al tuturor Românilor, făptuitorul întregirii neamului și desrobitorul nostru.

În special preoțimea din eparhia lui Stefan cel Mare, reînviată sub domnia Măjestații Voastre, se prezintă cu adâncă recunoștință înaintea Marelui și bine făcător și mulțumește din tot sufletul pentru sprijinul acordat la consolidarea eparhiei cum și la zidirea bisericilor catedrale, a cărei piatră de temelie s'a pus în anul trecut în prezența Alt. Sale Regale, Moștenitorul tronului, Principele Carol, ca reprezentant al Măjestații Voastre. Urâm din adâncul inimii Să trăiască M. S. Regele Ferdinand, trăiască M. S. Regina Maria, să trăiască și să înflorească întreaga dinastică română.

Majestatea Sa mulțumește emoționat.

Au urmat apoi celelalte confesiuni și reprezentanții tuturor așezămintelor publice în total 40 de delegații.

Suveranul a primit delegațiile cu bunăvoință arătând mult interes pentru fiecare delegație în parte; delegațiile soc. feminine au fost primite de către M. Sa Regina.

Dupa recepții toată lumea se îndreaptă spre piața din fața catedralei ortodoxe și Teatrului Național, la locul destinat pentru ridicarea unui monument lui Avram Iancu.

Încă dela orele 9 o imensă lume era adunată în piața din fața Teatrului Național, așteptând cu nerăbdare sosirea Familiei Regale. În piață cu fața spre teatru s'au ridicat 3 tribune iar pe străzile laterale o mare mulțime de țărani veniți cu p. impretorii, primarii și preoții din satele județului Căjocna, îmbrăcați în frumoase costume de sărbătoare. Piața e frumos pavoazăată, un arc de verdeață a

fost ridicat peste stradă. Din toate părțile fălăie tricoulul, iar cum solemnitatea are loc cu fața spre dealul Feleacului, — drumul lui Iancu din poezia populară, sărbătorea e o adevărată comemorare la Cluj a marelui eron.

Serviciul religios al sfințirii apei a fost săvârșit de P. S. S. Mitropolitul Primat Miron Cristea, asistat de P. S. Lor arhierii Nicolae al Ardealului, Gurie al Basarabiei, Roman al Oradea-mare, Nicolae al Clujului și Lucian al Romanului, precum și de 14 preoți în odăjdii și doi diaconi. Răspunsurile le a dat corul episcopiei sub conducerea secr. Laurentiu Curea. La sfârșit I. P. S. Mitropolitul Primat a stropit cu aghiasmă peatra de temelie a monumentului și pe membrii familiei domnitoare.

În fața tribunei regale a ros it apoi o frumoase cuvântare dl minfstru Al. Lapedatu, arătând că astăzi se ridică în acest loc un monument care va fi învățătură pentru generațiile viitoare. Dominațiunea română este pusă aici pe cultură. Catedrale are menirea ei și la umbra sa se va ridica monumentul aceluia care a luptat pentru ridicarea poporului. Monumentul această al virtuților poporului român, va fi ca o vecinică amintire. Credința și lupta eroică simbolizează cele două momente ale dominațiunei române în acest oraș. Cu aceste elemente o vom duce mai departe, își ia angajamentul Regele și poporul. Poporul român, în desăvârșită solidaritate a ținut să participe la această sfințire.

Dl General Petala, spune că înaintașilor cea mai mare răsplată o dă poporul. O singură voce se ridică în tot Ardealul, pentru eroul de eri și pentru Regele de azi. Este acesta ceasul supremei noastre bucurii. Nu urâm, nu dorim vrajbă. Noi cari am luat inițiativa ridicării acestui monument, suntem pentru pace și dreptatea înfăptuită în dragostea pentru libertate.

Soldații români vor defila în fața Regelui Ior, oștile vor răscoli văzduhul cu uralele. Să știe în lumea cealaltă marele erou că pentru dreptatea lui am luptat noi și că ea s'a făcut. Să știe că Regele Românilor i-a înfăptuit-o.

Ultimele cuvinte ale dlui general Petala au fost acoperite de mari ovații pentru Suverani.

Au urmat apoi defilările:

La ora unu și jumătate a avut loc în sala Prefecturei un banchet dat în onoarea Familiei Regale, la care au luat parte Suveranii, Principii, autoritățile și invitații.

Dupa banchet, Familia Regală a vizitat Târgul de Mostre, iar la 5 d. a. cu întreagă suita a plecat la București.